

Lov end den, der er givet ved den af os vote-rede § 3. Men dermed bliver jo Sagens Standpunkt, saa forekommer det mig, et ganske andet. Spørgsmaalet bliver jo da, hvis vi overhovedet ville have en fast Regel, og det haaber jeg, at det høie Thing vil mene, at vi under alle Omstændigheder bør have, hvad er den gamle Lovs virkelige Mening, hvad er dens Indhold, gav den Forpagteren en Berettigelse til at overdrage til Andre end til Slægtninge eller rettere — thi man har jo meent, selv at kunne sætte Overdragelsesretten til Slægten i Eviul — giver den gamle Lov overhovedet Forpagteren Ret til i levende Live at overdrage sin Forpagtningsret til nogen Trediemand? Og Sagen stillet saaledes, da bliver det ganske vist, som den ærede Ordfører gjentagne Gange har lagt, og som ogsaa hele Udvalgets Betænkning udfører, vor Opgave at holde Bægtstaaen lige mellem de Interesserede, det Løsen, som maa gives, bliver Udvalgsbetænkningens „hverken tage eller give“, men en omhyggelig Undersøgelse af, hvad den gamle Lovgivnings Mening er, og naar vi have vundet en Overbeviisning derom, da denne, udtalt i en bestemt Formel, som bliver den fremtidige Lov. Dette, mine Herrer, er ikke et Overenskomstens Standpunkt, men et Retsstandpunkt, og det er derfor med god Føie, at den ærede Ordfører gjentagne Gange har udtalt, at det for ham i nærværende Sag unægtelig er den første Betragtning, hvad der er den gamle Lovs Mening — det retlige Synspunkt — det Udgangspunkt, hvorfra Sagen skal sees. Hvad han saaledes har udtalt for sit personlige Bedkommende, det forekommer mig ogsaa maa blive Opgaven for hver Enkelt iblandt os; det kan jo dog ikke oversees, at vi virkelig her idag kaldes til at røgte en noget anden Gjærning end den, der er vor sædvanlige. Vi skulle ikke give en Regel for et Forhold, der hidtil har savnet saadan; vi have den gamle Lovregel, og de Eviulsmaal, den muligst vilde kunne give Anledning til, vilde letteltig kunne løses ved Domstolene; men vi ville nu tyde og overføre den gamle Lovs Indhold i den nye Lov, den lovgivende Magt tager paa sig selv at løse hine formeentlige Eviul, vi ville give Afgjørelsen. Det menes ikke at være

rigtigt at lade Sagen staae hen til fremtidig Domstols Afgjørelse, og vor Opgave bliver dermed tilviise nærmest den: at gjøre os Rede for den gamle Lovs Indhold. Vi sidde Alle, uden Hensyn til om vi ere Godseiere eller Bønder, i visse Maader som de, der ere kaldede til at holde Dom over den gamle Lov. Det er Sagens virkelige Stilling, det er den Stilling, som Udvalget har givet os; men er dette Tilfældet, mine ærede Collegaer, saa haaber jeg, at det maa tillades mig at udvillig min Anskuelse om dette Spørgsmaal. Hidtil er kun een Mening kommen til Orde, og det endog saa meget bestemt og stærkt — jeg haaber, det høie Thing vil mene, forinden vi afgjøre, hvad der er den gamle Lovs Tanke: audiatur et altera pars, og jeg er for mit Bedkommende saa heldig at indtage en saadan Stilling, at jeg ikke er bunden ved Etikettehensyn; jeg vil ikke kunne kaldes til paa andet Sted maaffee med afgjørende Stemme at udtale mig over dette Spørgsmaal, jeg er aldeles uhibet og ubunden. Ja, ogsaa jeg kan sige det, jeg er ikke bunden hverken tilhoire eller tilvenstre, jeg har slet ikke Andet at gjøre end at udtale min virkelige Overbeviisning, jeg er, for at tale med en af mine Venner, konservativ; thi min Opgave — og jeg troer hele Thinget i dette Tilfælde har den samme — er blot at conservere den gamle Lovs Indhold, men dette ogsaa heeltud, dette og ikke noget Nyt. Jeg er i saa Henseende fuldkommen enig med en æret Godseier, der sidder nær ved mig (Rosenørn-Teilmann); det er vor Opgave at tyde den gamle Lovs Indhold, dette og intet Nyt. I et Foredrag, jeg tillod mig at holde ved denne Sags foregaaende Behandling, antydede jeg allerede, at jeg saae paa Sagen lidt anderledes, end det forekom mig, at mine ærede Collegaer gjorde det, navnlig Udvalgets Medlemmer. Jeg udtalte, at Et turde være klart, at den gamle Lov ikke tænkte paa at skabe et Forpagtningsforhold for en enkelt bestemt Person, men paa en Brugsret for ham og hans Slægt, at der fra første Dieblit var Tale om en Familieforpagtning, og det indrømmedes jo fra alle Sider, at denne Slægt var arveberettiget, og derved at der i disse Forhold var Tale om en Arveforpagtning.